

Галина Гладка

кандидат історичних наук, доцент

кафедра українознавства і філософії

(Івано-Франківський національний медичний університет)

ОСВІТА ТА РИНОК ПРАЦІ: ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ

Освіта – це основа, на якій будується країна. Але якою має бути система освіти, яка найкраще буде задовольняти потреби швидко змінюваного світу ХХІ століття?

За даними Всесвітнього економічного форуму, до 65% сьогоденних учнів початкової школи будуть працювати за професією, якої ще не існує [2]. Такий висновок авторитетної міжнародної організації логічно породжує питання щодо того, як тоді має змінитися сама система освіти, щоб підготувати до життя дітей, майбутні професії яких сьогодні ще не існують? Вочевидь, що з огляду на такі величезні зміни, нашим студентам знадобляться інші знання та навички. До речі, це ще одне питання, з яким стикається реформа системи освіти: що важливіше – знання чи навички? На Всесвітньому економічному форумі у Давосі визнали, що більша частина коштів, які витрачаються на освіту, йдуть на навчальні програми та дисципліни, які не змінювалися протягом багатьох десятиліть.

Дитячий фонд ООН (UNICEF) провів опитування серед 35 тисяч молодих людей зі 160 країн світу, аби вони назвали найбільш важливі для них питання та побажання. На першому місці для молоді – створення більшої кількості можливостей для працевлаштування, а вже на другому – отримання кращої освіти. І це не випадково: кожного місяця 10 мільйонів людей у світі досягають працездатного віку і розуміють, що їхні вміння вже не відповідають вимогам сьогоденних роботодавців [4].

Однією з ідей щодо вирішення цієї дилеми стала концепція освіти впродовж життя (lifelong learning), яку ще в ХХ столітті запропонував австрійсько-американський економіст Фріц Махлуп. «Суть концепції проста: світ змінюється так динамічно, а нова інформація поширюється так швидко, що деякі знання перестають бути актуальними ще до того, як ми їх здобудемо. Відповідно, існують професії, для яких старіння і розпад знань відбуваються дуже швидко, наприклад, сфера інформаційних технологій. А є такі, де це відбувається повільніше: професії, в основі яких лежить знання математики або мови. За таких умов академічна освіта потребує постійного оновлення, а для того, щоб встигати за інформацією, необхідно навчатися протягом усього життя» [5].

Ця ідея набула широкого розповсюдження, навчання протягом усього життя стало всеосяжною концепцією та баченням освіти, що відображено на Порядку денному Організації Об'єднаних Націй у галузі сталого розвитку на період до 2030 року та її Цілях сталого розвитку (ЦСР), одна з яких – ЦСР 4 прямо закликає країни «забезпечити інклюзивну та справедливу якість освіти та сприяти можливостям навчання протягом усього життя для всіх» (ЮНЕСКО,

2016 р.). Інститут ЮНЕСКО з освіти впродовж життя (UNESCO Institute for Lifelong Learning) дає наступне визначення цьому поняттю: «це інтеграція навчання та життя, яка передбачає навчальну діяльність людей різного віку (дітей, молоді, дорослих та людей похилого віку) у будь-якому життєвому середовищі (сім'я, школа, спільнота, робота тощо) та через різноманітні методи (формальні, неформальні та інформальні), які разом задовольняють широке коло навчальних потреб» [3].

Концепція навчання впродовж життя – це лише один з можливих варіантів розвитку освіти. Хоча за прогнозом Всесвітнього економічного форуму, до 2030 року у світі доведеться перекваліфікувати понад 1 мільярд людей, оскільки робочі місця трансформуються в результаті четвертої промислової революції [2]. «У розвинених суспільствах давно минули часи, коли люди сиділи на одній роботі по 25 років. Тому тепер потрібно готувати людей до життя, в якому вони будуть працювати більше ніж на 10 роботах до того, як їм виповниться 50 років. Зараз роботодавці шукають працівників, які не тільки опанували основні теоретичні знання, але які є гнучкими, можуть зріло реагувати на зміни та можуть швидко опановувати нові навички» [1].

Освіту впродовж життя можна розглядати як таку, що виходить далеко за межі того, що вже практикується, наприклад, підвищення кваліфікації, курси перепідготовки тощо. Вона має відкривати можливості для навчання усім, задовольняючи як прагнення людини до знань, так і розширення чи поглиблення суто професійних форм навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Education system needs to adapt to a fast-changing world <https://www.thenationalnews.com/opinion/comment/education-system-needs-to-adapt-to-a-fast-changing-world-1.473481>
2. The World Economic Forum. <https://www.weforum.org/>
3. UNESCO Institute for Lifelong Learning Technical Note Lifelong Learning. <https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/en/UNESCOTEchNotesLLL.pdf>
4. Лопатіна І. Навчити вченого. Студенти, школярі та вчителі на шляху до нового розуміння освіти – репортаж НВ. <http://surl.li/ghmdu>
5. Освіта впродовж життя: тренд чи вимога часу? <https://osvitoria.media/experience/osvita-vprodovzh-zhyttya-trend-chy-vymoga-chasu/>